

V noč razlije drugo oko.
Kar začela sulica je ljuta
Danes, smrtno zrno je končalo.

„Vlahi, Vlahi!“ — glas povsod odmeva.
Tokrat prvi del je trume
Puške spalil u šotorje.
„Vlahi, Vlahi!“ Turčini rjovijo,
„Konja, konja!“ — vpije aga.
Tokrat drugi del je tresnil.
„Od strani vseh Vlahi, puške, nože!“
„Konja, konja, Haso, konja!“

Puške tretji del izprazni,
In že Hasan brži od vižla *)
Dobrega mu konja izpelje.
Ko zajezdit hoče aga,
Iz oblaka strela švigne,
Vroč zrno ga na zemljo vrže.
Temà je, kdo ga je zvalil?
Ti ne veš, pa Mirko tu je spalil.
Iz telesa skoz noč je zletela
Hrabra duša, gola, ne vesela!

Pade aga, al se še borijo
Turci, tma se čudit' ne dopušča,
Kaka se junaštva tu godijo.

Razločiti v mraku ni ničesar;
Ko iz neba ogenj se zabliska,
Al pa iz puške zvestega tovarša,
Najdeta kristjan in Turk se skupaj
Na dosežek noža; ko bi mislil
Da streljaj med njima je daljine;
Se objemata z železno roko,
In z železnim ljubita se kljunom
Krist in prerok, dok iz en'ga teče:
Taka jeza jima srca peče.

U odeji noči črne
Huda smrt po polji v krvi brede;
Bliskajo ko blisk se ji očesa;
Skoz kosti pa hladen veter piha;
Z glasom groma groznega upije
Zdaj „kuku“! zdaj „medet, medet!“ **)
Zdaj „pomagaj mi, o Jezus blagi!“
In zdihuje, piska, škriplje, hrka,
Zdaj kristjane, zdaj pa Turke grabi,
Ter oči jim veže s svojo odejo.

Tu pogine agov zvesti bravec
Mujo, Haso, Omar, Jašar ljuti
Ino družih trideset Turčinov.
Temna noč rešila je Baúka
In kar družih se je še vmaknilo.

Kdo leži pa tamkej blizo age
Ter reži na mrtvega srdito
Mrtev? To je Nóvica; ljut Hasan
Vbil ga je, ko k mrtvim skočil levu
Je junak, da glavo mu odreže.
Toča iz smrtnih cévi neha,
Privalí se pa nebeška:
Nočna truma ide pod šotore.
Noč je strašna s krvjo je oblita
Temna, črna, blagor trumi sada,
Ko že trudna na nočišče pada.

V.

Osoda.

Lovčen gora diže se pod nebo,
Blizo širi se poljana,
Na poljani stan puščavnikov je,
V stanovanji izbica je mala.
V izbi čudno kažejo ti čudo:
Turčin divji vklanja se kristjanu.

Stoji Turčin prelepo oblečen,
In pod čalmo in pod ostro sabljo,
In pod puško in pod ljutim nožem;
Strah te trese, da te bo posekal.

Pa ne tresi se, pobratim dragi,
Krotko Turče te ne bo poseklo;
Turče krotko, vplašit' ga je lahko.
Z nogo samo na zemljico vdari,
V križ bo roki djalo obe ponižno,
Križem roke, glavo pripognilo.
Prot obrazu dvignilo desnico,
In potem bo neslo jo do čela. *)
Pa pristopi ter mi ugni brate,
Ponosita čalma ta čegava?
„To je čalma age Čengijića,
Al se tužno okoli glave vije.“
Pobratime, glava ta čegava?
„To je glava age Čengijića,
Al ž nje temno gledajo očesa.“
Pozlačena sablja ta čegava?
„To je sablja age Čengijića,
Al zdaj maha žalostna na bedru.“
To čegavo je orožje zalo?
„To je orožje age Čengijića,
Ali mirno erjavi o pasu.“
In čegava zlata je obleka?
„To je obleka age Čengijića,
Al od nje več solnce ne odseva.

Dopisi.

Iz Istre 11. maja. Deželni glavar dr. Vidulić je poklical danes vse isterske poslance v Poreč na privatno posvetovanje, „kako naj bi se obnašali v današnjem političnem metežu.“ Radovedni smo, kaj bodo poslanci Lahi povedali edinemu poslancu Slovincu prof. Ravniku. Da rodoljub z dušo in telesom bode iskreno branil blagor slovenstva, to je jasno kot beli dan.

Iz Gorice. (*Služba tajnika*) je razpisana pri kmetijski naši družbi; letna plača mu je 800 gold. Kompetenti naj svoje prošnje z dotičnimi spričevali pošljejo predsedstvu tega društva do 15. dne prih. meseca.

Iz Gorice 15. maja. — Politično društvo naše „Soča“ pripravlja tabor pri Sežani na Krasu, ki ima biti 29. dan t. m. ob 2. popoldne. Dovoljenja pričakujemo vsak dan; brž ko imamo plakate gotove, jih razpošljemo po slovenskih okrajnah.

Iz Varaždina. (*Narodno gledališče.*) 10. dne t. m. okusili smo zopet radost, kakor da bi nas bil za oni čas kdo po raji vodil. Društvo dobrovoljcev predstavilo nam je ta večer dve veseli igri: „Cjelov“ in „Tko zna, čemu je to dobro“, s tako dobrim vspehom, da je občinstvo bilo vrlo zadovoljno. „Cjelov“ je prevod mladega in nadepolnega Milana Grlocia, kojega je občinstvo s pljeskanjem in izazivom odlikovalo. „Iz jutra se vidi, kakošen će biti dan; pa po „Cjelovu“

*) Vižela ≡ lovski pes.

**) To so turski vskliki, kakor naši: gorjé, pomagaj!

*) Turska šega pozdravlja. Puščavnik kaže tujcem ljutega krvnika Čengića podobo, oblečeno v njegovi obleki, in oborožano s tistim orožjem, ki ga je v življenju nosil.

sodimo, da mladi pisatelj ostane li in nadalje kakor dosadaj, veren nauku, ob svojem času pojaviti na književnem polju kakor literarni karakter.“ — Tako piše „Pučki Prij.“ Tudi mi čestitamo mlademu društvu in mu radostni kličemo: Dobro srečo!

Iz Črnega vrha nad Idrijo 13. maja. F. B. (*Letina; tabor; potres.*) Sadno drevje tudi pri nas kaže obilo cvetja in tako pričakujemo sadja na kupe, ako ga kaka uima pozneje ne vzame. Še drugo pa, kar staro in mlado željno pričakuje, je tabor v Ipavi. Zato se nadjam, da naši hribi bodo poslali mnogo naroda oni dan v Vipavo, ker radoveden je marsikdo sam to videti, kar je dosihmal le iz popisov bral. Sicer pa je korist taborov preočitna, da bi redko tako narodno svečanost kdo zanemaril, ki ima zdrave noge ali pa konjiča, da ga tje potegne. — V sredo, ob treh zjutraj, čuli smo že zopet pri nas precej močan potres, kakor že večkrat to zimo. Z Bogom!

Iz Kamnika. Naša čitalnica bode 26. t. m. praznovala obletnico svojega začetka. Prijazno vabimo vse rodoljube se te svečanosti udeležiti, ktera se bo vršila po tem programu: 1. „Pesem lovčeva“, moški zbor. 2. „Govor“. 3. Potpourri iz opere „Nachtlager von Granada“, godba na goslih s klavirjem. 4. „Log za log se skriva“, zbor za moške in ženske. 5. „Prošnja“, samospjev s klavirjem. 6. Deklamacija. 7. „Bob iz Kranja“, vesela igra s petjem in godbo. 8. Ples. — Vstopnina za neude 30 krajc. Odbor.

Iz Šenčurja 16. maja. R. Minuli petek, 13. dan t. m., so v tukajšnji bližnji okolici nekteri ljudje videli nekako čudno podnebno prikazen. O pol dvanajstih dopoldne — pravijo — je na čisto jasnem nebesu nenadoma zagrmelo, in v tistem trenutku vidijo nekaj dimnega in ognjenega vrtiti se med vednim bobnenjem na zemljo. Nekatere babence, sadivši fižol po njivah, videti to, so mislile da sam peklenšček se pred njimi homotá, zato so vse prestrašene vsaka po svoje se priporočale Bogu in devici Mariji v varstvo. Nekatere je bilo te prikazni tako strah in groza, da si popoldan niso upali mem tistega mesta hoditi. Ker so mi natanko pokazali kraj in mesto, kjer se je vse to godilo, sem drugi dan nemudoma šel preiskavat, al do zdaj nisem še ničesar posebnega steknil. — Naj še opomnim, da smo preteklo sredo zjutraj, malo po 3. uri, čutili rahlo zibajoči potres, ki je kaki dve sekundi trajal.

Iz Ljubljane. Zarad predrugačenja šolskega leta od ministerstva za bogočastje in nauk vprašani deželni zbor je unidan po zaslišanji skušenih šolskih mož in učiteljskega društva soglasno sklenil odgovor, naj šolsko leto ostane kakor je bilo, to je, začne naj se s zimskim tečajem in konča s poletinskim, in le to željo je izrekel, da bi velike počitnice bile meseca septembra in oktobra, kakor nekda in so še danes na Primorskem; s tem bi se odstranile pritožbe zarad šolskih preskušinj v najhujši vročini konec julija, ktere ministerski dopis povdarja.

— (*Toliko cvetja je letos*) na jablanih, hruškah in češpljah, da najstareji ljudje ne pomnijo tolikega; vsaka stara pokveka obilo cvetè. Neki gospodar nam je uni dan rekel in, če kaka uima ne pride pozneje čez drevje, je menda tudi pravo prerokoval, da bode letos jeseni sadje drevesa lomilo, kakor jih je pozimi lomil sneg.

— (*Za zdravja voljo*) moramo opomniti učitelja telovadstva mestne Št. Jakobske šole, da te vaje pod prostim nebom opusti sedanji poletinski čas okoli 11. ure dopoldne, ko solnce še hudo pripeka na glavo učencev, ki v mnogih pozicijah še pokriti ne morejo biti, to je nevarno možganom in sploh se v taki vročini mladež preveč izpeha. Naj se za telovadbo izbere večerni čas ali pa naj vaje bodo pod streho.

— (*Iz šolskih krogov*) se sliši, da gosp. Legat, vodja c. kr. normalke, ki zdaj novo firmo „Lehrerbildungsanstalt“ nosi, rad ali nerad mora to službo zapustiti. Ali morebiti zato, ker je duhoven, in šole sedanjega liberalizma morajo „konfessionslos“ biti?

— (*Prvi letošnji izlet „Sokola“ na deželo preteklo nedeljo*) more se zopet vvrstiti slavnoznanim izhodom prejšnjih let. Misli si, dragi bralec, najkrasnejši spomladanski dan; navdušenega ljudstva na tisoče; v večih vaséh povsod slavoloke z narodnimi zastavami in z napisimi „živili Sokolci“, „Dobro došli“, „Živila Slovenija“, „Zedinimo se“, in celó pri bornih kmetiških bajticah smrečje in migljajoči trakovi narodnih barv, srčne govore naših deželanov, veselo petje — in komaj imaš polovico tega, kar je bilo v resnici. Vse to bilo je v Hrastju, Št. Jakobu, Beričovem, Dolu in v Dolskem. S poštnim vlakom prišlo je na stotine gostov iz Ljubljane, Litije in okolice. Veliko prehitro je bilo treba se ločiti od rajskega veselja in zapustiti prijazni kraj, kajti večerni vlak železnice bil je odločen za odhod. Na kolodvoru ljubljanskem sprejelo je „Sokola“ na tisoče zbrano občinstvo z „živio- in slavaklici ter ga spremljevalo do telovadnice. Od zora do mraka vse vršilo se je v izvrstnem redu — brez revolverjev, brez svinčenih palic, brez žandarjev, brez vojakov. Omeniti pa moramo to, da je popoldan v Dolsko prišel ali po lastnem nagibu ali poslan od svojih tovaršev, iz Janče dogodbe glasoviti Morè, nemški turnar, zdaj pa v uniformi ljublj. požarne straže, in je vinjen tako razsajal in dražil ondi zbrano mirno in veselo družbo, da je moral „Sokol“ pred mizo, kjer je sedel, postaviti dva „Sokola“ na stražo, da je ondi samec sedel in sam s seboj se prepiral. Zvečer pri odhodu ležal je ta representant „nemške kulture“ od vina popolnoma nadelan za pečjo. Naj „Tagblatt“ zdaj odgovor dá na vprašanje: ali bi ne bil po tem človeku prav lahko se hud prepir vnel in iz prepira boj, iz boja vsi navadni nasledki nastali? in kdo bi bil tega kriv? Mi konstatiramo to pred svetom, da tudi posvetimo s tem dogodbe lanske in predlanske. Hvala „Sokolu“, da je draživca s požarno kapo tako lepo na stran posadil in odvrnil vsako nezgodo.

— Nek „ud ljublj. katoliškega društva“ je v „Sl. Nar.“ unidan obiral pevovodja čitalničinega. Udu katoliškega društva gotovo ni pristojno, da krivično žali svojega bližnjega, ki je društvu že brez plače pomagal, še manj pa, da se vtika v zadeve drugega društva. Če pa mu tudi ni ne za to ne za uno mar, naj bi se saj z logiko ne kregal! In logike vendar ni v stavku: „akoravno ima dobro plačo, mu vendar pevci izostajajo.“

— (*„Tagblattu“ na njegov leitartikel v 107. listu.*) Strašno je zvihral ljubljanski „Tagblatt“ o naši pripovedki, da tudi njemu kaj priteka hrame iz tistega studenca, ki se mu pravi „dispozicijsfondl“. Tako jeznega se dela zavolj tega suma, da bi človek, ki ga ne pozná, kmalu mislil, da mu je resnica. Spozabil se je celó tiste svoje kulture, s katero se nad nas „neotesane“ in „surove“ Slovence povzdiguje, ter grozi Novičnemu vredniku kar naravnost s priimkom „šuft“, če mu ne dokaže, da iz „skrivnega zaklada“ dobiva podpore. Le nikar tako hitro, „olikani Tagblatt“! saj veš, da pre naglo ni rado dobro. Saj vendar „Novice“ niso drugega rekle, nego, da so „Tagblatti“ pod Giskrovo vlado bili v življenje sklicani, da je ta vlada imela za njej privržene časnike poseben dispozicijsfond, da ljubljanski „Tagblatt“ sam ob svojih prihodkih nikakor ne more izhajati, ampak da bi imel gotovo velik deficit, in da je v neki podporni zvezi s dr. Klunom. Ker se nemška stranka na Kranjskem še nikoli ni pobahala

s zakladom za „Tagblatt“, in ljudje dobro vedo, da dr. Klun zelo nerad trosi denar iz svojega žepa, zato je med občinstvom sum, da tudi ljublj. „Tagblatt“ je tisti „skrivni zalogi“ nekaj v žlahti. Ali to po zapiskih c. kr. državnega računarstva adjustirano dokazati — to mora tudi „Tagblatt“ prevideti — je nemogoče; ali bodo mar možje, ki vladajo s to skrivno zalogo, tako abotni, da bodo na veliki bobenj devali, kaj in komu kaj dadó?! 50.000 forintov je samo cis-lajtansko ministerstvo dobilo za ta fond, in noben časnik, zato prijet, ni še obstal, da kaj dobí. Kam tedaj pride onih 50.000? Naj bi tedaj „Tagblatt“, ki vendar vsaki hip „patrone“ Triglavove z imenom navaja, raji te okoliščine pojasnil, ki sum zbuja, predno „Novice“ tako „svinarsko“ napada. Pri vsem tem pa še ene reči ne moremo nikakor razumeti. Človek bi namreč po „Tagblattovi“ jezi sodil, da se njemu sramotno zdi z dispozicionsfondom v dotiki biti. In vendar je Beust sam v državnem zboru to zalogo opravičeval in celó razprave sodniške so ga izrekle za postavno djanje. Po „Tagblattovi“ misli bi pa moral namen tega fonda nepošten in sramoten biti. A namen vendar ni bil drug, kakor „ustavovernost“ in „liberalizem“ podpirati. In da ga je „Tagblatt“ — „Fleisch vom Fleische“ in „Geist vom Geiste“ Giskrovega — na vse kreplje podpiral, da je Slovence, po njegovi sistemi „klerikalce“, na vso moč in povsod na steno pritiskal, da je „konfessionslos-štvo“ visoko nosil na banderu svojem itd. itd., kdo more to tajiti? „Tagblatt“ je za Giskro — kteremu je po svojih privržencih menda tudi serenado v Ljubljani osnoval — vendar tako delal in še dela, da je sam vseh 50.000 gold. zaslužil. Čemu tedaj sramovati se drug družega, ko sta si oba prav enaka? — „Tagblatt“ pa se zato še posebno repenči, da so „Novice“ dr. Klun-a z imenom pritaknile v zvezo z omenjenim fondom. „Novice“ ne delajo občnega mnenja, kakor si ga „Tagblatt“ kuje, one le poročajo, kar svet misli in govori, zato iznova povdarjamo, da svet ima dr. Kluna za pokrovitelja „Tagbl.“, o katerem še več govori, namreč to, da je dr. Klun hudo tudi delal na to, da bi vlada osnovala slovensk časnik v Ljubljani in ž njim zadušila sedanje slovenske „klerikalne“ časnike. Naj dr. Klun odgovori, če more, da ni tako? Potem bomo na dalje govorili. Naposled odgovorimo „Tagblattu“ le še to: Tajite in zanikujte, kolikor vam drago, narod naš vam ne verjame nič, odkar je slišal, da na interpelacijo dr. Tomanovo sam Giskra v državnem zboru od tega nič vedeti ni hotel, kar je po lastnem popisu „Tagblattovem“ lani v Ljubljani z dr. Bleiweisom govoril!! Vaše besede tedaj, čem več nameravajo koga sramotiti, tem bolj ga častijo pred svetom, ki pozná vaše rokodelstvo, in gorje onemu, kogar vi čislate! „Schuft“ iz lažnjivih ust „Tagblattovih“ je le častna beseda nam, ki nimamo z „svinjami“ nobene dotike.

— (Zahvala.) Prebivalcem vseh vasí, ktere je „Sokol“ obiskal na svojem izletu poslednjo nedeljo, zahvaljuje se iskreno za prijazni, srčni sprejem
odbor ljubljanskega telovadnega društva „Sokola“.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zadnji čas je!

Res! najkrasniši čas je, resnobno delati na to, da se razjasni in predrugači sedanji položaj avstrijski! — Tako kličejo vsi poštenjaki in našim bralcem dobro znani, od poštenega Nemca pisani dunajski časnik je o tej zadevi prav odkritosrečno te dni pisal tako-le:

Z vso resnobo je treba delati na spravo, sicer

sopet po vodi splavajo vesele nade, komaj nekoliko oživljene, in zopet se še oholejše pokažejo zle namere. Vesele nade so nam to, da se resni volji posreči, Avstrijo vsem narodom na zadovoljnost po prosti poti zediniti in tako trdno ustanoviti in ohraniti državo narodov, ktera ima visok poklic, širiti pravo omiko. Zlim nameram pa je namen spodkopati prostovoljno zedinjenje, ne zadostiti narodom, ampak dražiti jih in tako pokončati habsburško cesarstvo.

Národna opozicija hoče Avstrijo ohraniti; ona spoznava in izreka potrebo te državne zveze, da se posamnim narodom ohrani samostojnost, da se vzdrži mir in doseže njen izobraževalni namen; národna opozicija v resnici avstrijsko misli, ona stoji na avstrijskem stalu, ona hoče pravo avstrijsko politiko.

Njej nasproti pa dela neka stranka, ki se sicer na videz baha z avstrijskim domoljubjem, v resnici, v mislih in namenih pa več ni avstrijska. Ona se kot klòp drži neizpeljive ukazane (oktrojirane) ustave, ter s tem hoče dokazati, da ni mogoče ohraniti Avstrijo. Ta stranka hoče narodom delati silo, da bi jih ž njo razdražila na hudodelstvo, in tako na dan sklicala ustajo, ktere Avstrija ne bi mogla več udušiti. In tej stranki so pustili deset let v Avstriji gospodovati in tudi sedaj se še ne kaže, da bi imeli pogum, iztrgati se iz njenih rok, čeravno vsak dan jasnejše kaže, da gospodstvo te stranke Avstrijo čedalje bliže žene k propadu. Tej stranki je le treba pokazati resnobno voljo, in kmalu zgubi pogum; ona je prevzetna le, ker vidi, da najviše oblasti hrepené po njeni hvali in se bojé njene graje; ta stranka je srčna le tedaj, kedar so druge bojazljive; ona je le šibki vladi nasproti predrzna in prešerna, krepki pa se po strežajsko uklanja. Tej stranki je treba Avstrijo iz rok vzeti, kajti v njenih rokah konec vzame Avstrija. Ta stranka zasmehuje vlado, da nima nobenega programa o spravi. Vsakemu razumnemu človeku pa je jasno, da se mora vzajemni spravi program sestaviti iz programov posamnih strank.

Take programe pa imamo. Vlada in ž njo ustavoverci ga imajo v decemberski ustavi; Čehi in Moravani imajo svojo deklaracijo, Galicija svojo resolucijo, prav tako Kranjsko in Tirolsko; tudi za Dalmacijo je národna stranka postavila svoj program; vrh tega Petrinov predlog s prstom kaže na splošno spravo. Ti programi naj se spravijo v soglasje med seboj. Za to opravilo so predobravnavne potrebne, da se stranke zedinijo vsaj v glavnih točkah.

Prvo vprašanje, ki se postavi rodoljubom različnih dežel avstrijskih, na predobravnavo zbranim, mora biti to-le: Ali hočete porazumeti, spraviti, zediniti se, in tako ohraniti Avstrijo? Če hočete to, morate sprevideti, da noben posamesen program sam za-se ne more obveljati, ampak more se iz vseh dogovoriti en vzajemen program. Da se to stori, treba je ravnati po zamku in namenu sprave: tu kaj dodati, tam pa kaj odjenjati. Le po tej poti je sprava mogoča, a tudi gotova. Napoved nekega dunajskega časnika, da se takega zbora ne vdeleži noben Nemeč, ker nemški veljaki sedé v državnem zboru, je toraj ali neumnost ali pa izdaja Avstrije.

Zopet so našli besedo, s ktero delajo zmešnjavo in neslogo, kakor se prav po otročje bojé besede „federalizem“, če tudi smo prav za prav že v federalizmu, namreč v spravi z ogersko krono, tako zdaj besedo „državopravnost“ obešajo za strašilo in dražilo. Državopravnega vprašanja ni, toraj tudi državopravne sprave ni — pravijo, — ampak sedaj gré le za razširjenje avtonomije in zadovoljitev narodnosti. Pač smešno! Vse, kar se zgodi za to razširjenje in zadovoljitev, gotovo je tudi državopravno.